Ч. 199 (370). Львів, Неділя, дня 13. серпня 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Ціна примірника 6 сот. На провінції 8 сот. В занятих територіях 4 коп.

Виходить що дня ране кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	12·— К.
„ пів року	6·— „
„ чверть року	3·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ пів року	12·— „
„ чверть року	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границею:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекламації вільні від почтової оплати. Рукописі [illegible] ся лиш оплачені, а звертають ся тільки [illegible]. — „Українське Слово" продають всі трафіки по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: Львів, ул. Руска 7.

Ціна оголошень:

За оголошення числимо за одношпальтову стрічку або її місце 40 сот. Надіслане 1 К. за стрічку, а в оповістках 60 сот., в редакційній части 1 К. Повідомлення про вінчання, заручини [illegible] 1·50 К. за стрічку, найменше 4 К. Дрібні оголошення за слово 6 сот., найменше 60 сот. Слова товстим або розстріленим друком числимо подвійно. Сталі оголошення за окремою умовою. — За зміну адреси платить ся 50 сот.

Під нинїшну хвилю.

Рівночасно з офензивою коаліції множать ся також проєкти вигляду будучої карти Европи. Анґлія обстає при знищеню морської, а в слід за тим і економічної сили Німеччини, Франція звертає свій тужний погляд на Альзацію і Льотаринґію, Росія має надію „визволити поневолених" Славян зпід австро-угорської та німецької кормиги. Поширенє торговельного престіжу будить в ній надію на здобутє Царгороду, Вірменії та північної Персії. Італія вкінци не зрікає ся своїх ірредентистичних змагань.

На одному з послідних засідань добродійного славянського комітету в Петроградї заявив предсїдатель, що цїлю Росії в відношеню до Славян, є здобути Галичину і Чехи; сї провінції прилученоб до Росії; адрійські провінції припалиб Сербії, якаб зєдинила усїх Сербів під одною владою. Таксамо поважні є наміри Росії — по донесеням „Koelnische Zeitung" — відірвати від Прус східні її провінції, опанувати устя Висли і Німану і в той спосіб поширити своє панованє над балтійським морем.

Князь Святополк Мірський у виданій в р. 1914 брошурі п. з. „Що мусить нам війна принести?" пише між иншим: Найважнійшим добутком нашої побіди буде розшматованє Европи на дрібні держави, що взаїмно будуть поборюватись. Східні Пруси і все, що чисто або в половині є польське, припаде Росії; Саксонія дістане втрачену в р. 1814 частину північних Прус, Ґановер та инші князївства будуть зновлені, Пруси отже поділить ся на дві части". Подібні погляди висказує провідник кадетів Мілюков.

З переведенєм тих плянів в дїло, розумієть ся тяжша справа. І тому коаліція робить принайменше настрої. Буцїм то будапештенський кореспондент „Morning Post-у" доносить про такі містерії, які поквапно передруковує „Новое Время". Пише воно між иншим:

„Morning Post" одержує з Льондону вість, що на Угорщинї панує велике занепокоєнє, бо населенє боїть ся наїзду козаків на край. Хто лиш може, втїкає, та забирає з собою майно і худобу. Всї дороги є зайняті збігцями, так що навіть військові транспорти є утруднені. Угорські журналїсти є в сїм однозгідні, що козаки заховують ся супроти карпатського населеня ввічливо, і в многих случаях йдуть йому на руку. Угорські ґазети порівнують втечу з Галичини і Буковини з втечею Сербів через Чорногору та Албанію. Всюди на карпатських дорогах стрічаєть ся трупи збігців, які впали від голоду та утоми. Сензацією, а властиво гумористикою перевисшила се донесенє льондонська „Evening Standart". По її донесеням їзда першої німецької торговельної лодки „Німеччина" до Америки — се тільки пробна їзда. Се лиш род ґенеральної проби. Коли іменно побідоносні війська почвірного порозуміня війдуть до Берлїна, то німецький цїсар, щоб оминути подорож на остров св. Олени, виїде підводним судном до Америки.

Такими і тим подібними плянами і подіями годує почвірне порозуміне свою суспільність. А цїль тих сплетень очевидна: піддержати на дусї населенє, заглушити в нїм голос природи на страшну різню та втрати і відвернути його увагу від тих малих успіхів, які доси осягнено на полях битви. Принайменше що до Анґлії і Франції. Зєдинені анґлійсько-французькі війська, маючи до розпорядимости 4800 муніційних фабрик, посунулись в двох місяцях 4 кільометри близше до Берлїна...

Шведський учений про національне питанє.

На днях появила ся друком в німецькому перекладї публїкація шведського полїтика, професора університету в Упсалї, д-ра Рудольфа Клєйлєна п. з.: „Die politischen Probleme des Weltkrieges", Берлин 1916, 8°. Названа праця представляє сучасний момент світової війни, ґенезу, розвій і стан европейського конфлїкту, цїли теперішної війни та національно-економічні питаня, які війна видвигнула. Взагалї праця шведського ученого відзначаєть ся ясним, конкретним і обєктивним представленєм воєнних подій і звязаних з ними справ, глибоким обміркованєм полїтичних відносин і влучним поясненєм складних національних питань Европи. Для нас найбільш інтересна глава: „Основа національного питаня", у якій автор торкнув ся між иншими також української справи. Супроти пресії, яку кладуть тепер полїтики (передовсїм осередніх держав) на державню ідею, протиставляючи її иноді національну ідею, — автор виска-

ЮРІЙ КМІТ.

На млаку...

Вже від давна не було такої метїльницї... Виділо ся, що потерли ся всякі основи, що розторощили ся підпори, що промішали ся всякі правила, закони й льоґічности. Первосвітний хаос! Люба війна, люба помста між живлами... Все шалїє, дико, безтямно шалїє.. Шум, рев гуляє широко й далеко. Гуде полонина, гуде лїс, тремтять верхи, дзвенить земля. Закрите все сніговим „крутїльом", сніговим стовпом.

У таку хуртовину покликали мене до слабої. Трьох окутаних мужиків біля саний.

„Їдь полегки, бо санка — циганка, а ту з дне ніч". Забрав я Божі Дари і усадовив ся на санях. Посуваємо ся, мов сонні мари. Метїльниця оповила нас своїм ковром. Церківник ударяє дзвінком, а його сумовитий, протяжний голос поринає швидко в грізній клекотнї. Блимає світло лїхтарні, мов далека, заблукана зірка, наче замогильний привид. Конї добувають усїх сил, аби пройти між вихрові стріли... Добре умучили ся всї, поки дістали ся на подвіре.

Увійшов я до хати, а домашні вийшли. Чорний образ! На постелї сидить двацятьлїтня молодиця, а дволїтня дитина на її лонї. Страдальниця-сухітниця. Її чудова врода і молодість поруйновані, пошматовані... Мати й дитина глядять на мене, як на небажаного післанця. Мати поклала свою худощаву руку на голову дитинї, а з її віч ринуть сльози. Дитина впялила в мене свої гарні, чорні очи, немовби хотїла проговорити: „Іди, не забирай матери!" На дворі шалїє буря, а в хатї мабуть сто раз гірша... Молодиця застрашена чорними думками про смерть. Перед її журними очима розвертала ся темна долина, острашна ніч. Молодість домагала ся своїх прав. Голос житя кликав ратунку, проганяв затрату. Бачила чорну невісту, що сунула ся закутана з далекої півночи... Затремтїла перед нею. Безмежний жах давив цїле єство. „Всьо буде жити, лише я нїт... Вітре, вітре, який ти здоровий! Кілько вже тобі пройшло зимів? Я мушу йти в могилу, де ня сонїйко ни догріє, де ня твоє крило ни додує... Ти будеш лїтати, верхами й долинами потрясати, а я вже николи ни почую твого гуку... Таку останкову пісню співали мині? Співай братцю, добре виґравай... Хто провинив ся, що я така молодинийка вберу ся в тяжейку сорочку? Без ничого нич! Татцю, татцю..." Похитала розпучливо головою. Затремтїли уста й стиснули ся. „Анцько, Анцько, дїтинко моя! Шалїю!" На її чуткому серцї полишало тепер усе слїд, викликало тони, наче на майстерно настроєній арфі...

Я глядів на неї й дитину, а важкий сум ранив до нестями моє нутро. Нестерпні настрої шалїли в моїй уяві... Надивив ся я вже нераз на спустошеня смерти, на руїну житя, одначе так хмарні рефлєксії не давили моєї душі, як тепер. Що се такого? Невже смерть так невмолимо гасила волоконця у сьому житєвому лучиві? Невже сей майстерно змальований образ невидимим майстром: Мати, а на лонї її дитина перед смертним присудом? Невже сї дві метїльницї? Намагаю ся прогнати острашні, дивн. враженя. Передімною кульмінаційна сцена людської траґедії... Зі сцени падуть важкі слова..і Стою безрадний, не можу влекшити горя. Могильна понурість творила своє...

По сповіди увійшли домашні „до хиж". По довершеню духовного обрядку приявні висказували вривані реченя:

— Так бідно відповідат.

— Тому ни добре, що му щось хибит, бракує.

— Змарнїла, зчорнїла: єдно з гадки, друге з болю. Що то — така молодийка.

— Яґомостуню, де їхати? Може би я ще оцаріла? *)

— Ходила на крижову дорогу. У нас поєднї хоряковатї ходят на таке місце, берут відти глини, мечут у воду, миют ся і там назад відносят.

Ходила до схід сонця, де ся три води сходят і там ся умивала.

Нич з ничого. Ни помагат.

Рада була на крилах злетїти до чудодійної криницї, аби знайти житє...

Мимо острашних страждань блимало слабке марево надії...

Розпрощала ся щиро зі мною і пригорнула дитину до себе.

Недуга робила своє прискореним темпом. Під вечір стала більше послабати. Посходили ся брати і сестри.

— Іде ніч. Буду довго спати... Василю, братцю мій, обис узяв Анцьку до себе, як мине вже ни буде. Чуджа мати ни загріє дїтину.

*) подужала.

зує думку, що теперішня доба працює усильно над синтезою, якій на імя: **національна держава**! Ціла теперішня доба — коли не всі епохи!...

Однак — се не значить ще, щоб національна держава була останним словом історії. Не виключає вона ширших синтез, висших союзів, до яких стремить Европа, але є їх конечним станом в розвою красших форм суспільного житя, дорогою, яка веде вперед. Все-ж таки поділ одного й того самого народу поміж кілька держав — вплуче в само істновання нації, коли її складові части мусять жити в чужих формах суспільного укладу, по чужих державах, місто зеднати ся в одноцільний державний організм". Як приклад наводить автор Польщу і Україну — замічаючи: „Народи, які не творять ще одноцільного державного тіла, або втратили свою державну самостійність, мусять поневолі стояти на боці від того шляху, яким йде розвій світа". Рівночасно автор уважає українську справу одною з головних причин теперішної війни між Австро-Угорщиною й Росією, а тим самим одним з головних мотивів світового конфлікту. Польській справі не признає автор такого значіння, пишучи: „Не можна сього сказати про не розвязану ще велику справу польского питаня в Европі. І тут бачимо розділений народ, без сліду державного осередка... але з ланцухом властивих причин світової війни — не є польська справа безпосередно звязана. Навпаки витворила вона межи заінтересованими сторонами певного рода побоювання з причини стремлінь до визвольних змагань Польщі". В дальшій частині уступу автор не признає польскої претенсії до посідання України, яка ще в більшій мірі невтралізує змагання осередних держав до мирного полагодження польского питаня. „Ґеоґрафічно беручи, не має польска держава прав до границь Карпат, ані до поріччя Дніпра".

Як бачимо, автор ставить ся незвичайно справедливо до національного проблему в загалі, а до української справи зокрема, льоґічно й вдучно розвязує проблему східного питаня, обєктивно й консеквентно розважає основи національного житя, яке на порядок дня видвигнула сучасна війна; рівночасно автор бажає бути справедливим судією у спірних національних справах і добрим дорадником політиків майбутньої европейської мирової конференції, яка по словам автора повинна оконечно полагодити весь комплекс національних питань усіх народів Европи.

Світова війна.

Російські звідомленя.

З дня 9. серпня по полудни.

В околиці на схід від Свинюхів здобули наші війська нечайним нападом часть ворожих стрілецьких ровів і взяли притім до неволі 13 офіцирів і коло 600 жовнірів. Над потоком Коропцем викинули ми неприятеля з укріпленого форту. Наші війська обсадили лівий беріг ріки аж до устя до Дністра. На полудне від Дністра гнали війська ґенерала Лешицкого за неприятелем і відкинули його знову з ряду сіл і горбів, які обсадив. Дійшли вони до Товмача, ріки, що впадає до Дністра. Дня 8. серпня вечером о год. 6. здобули наші війська місто Тисьменицю. Загальне число бранців, полонених армією ґенерала Лешицкого в борбі з дня 7. серпня, виносить 88 офіцирів і 7.400 жовнірів, між ними 3.500 Німців. З числа Німців подано вже 2.000 в звідомленю з дня 8. серпня. Здобули вони дальше 5 гармат, між ними три тяжкі, 65 машинових крісів, метавки бомб і муніційні вози.

Додаток: В околиці Фрідрихштату підпринняв поручник летун Тисвенко разом з обсерватором внезапний лет мимо ворожого огня артілєрії і атаку німецького „Альбатроза". Тисвенко взяв противника під огонь і, відігнавши його, продовжав ввід. Ворожий літак впав горіючи на ворожі лінії. Судьба наших летунів незвісна.

З д. 9. серпня вечером.

Над рікою Коропець війська наші, перейшовши ріку, відкинули неприятеля на правий беріг і обсадили ряд горбів на захід від Велеснева в полудневім напрямі аж до фронту Дністра. На залізничім шляху Нижнів—Монастириска неприятель, відступаючи, знищив свої лінії. Ворог підприйняв тут два протинаступи, котрі ми відперли, переходячи самі до наступу. При тім взяли ми до неволі 5 офіцирів і 414 жовнірів та здобули одну гармату і машинові кріси. В околиці Тисьмениці посунули ся трохи дальше вперід наші передні сторожі на захід в напрямі Станиславова.

Італійські звідомленя.

З д. 8. серпня.

У Валь Лягаріна дальше інтензивна діяльність артілєрії. На височині Asiago відперто сильний ворожий наступ в відтинку Монте Зебіо. В горішнім Cordevole відновив неприятель по сильнім бомбардованю свої наступи на наші становиська на Monte Sief. Серед тяжких втрат постійно відперто його.

Над долішною Сочею на ґорицькім фронті тривають без перерви тяжкі бої. Головні точки ворожої оборони Монте Саботіно і Монте Сан Мікеле цілковито ми здобули. Ґорицький примісток в нашім посіданю. Наші гармати острілювали місто, щоб вигнати ворога, який між домами загнїздив ся. В днях 6. і 7. полонили ми 8.000 бранців, в тім 200 офіцирів, між котрими находить ся 20 штабових офіцирів і один полковий комендант зі своїм штабом. Число полонених дальше росте. Ми здобули 11 гармат, яких 100 машинових крісів, численне оруже, муніцію і иньший воєнний матеріял.

Послідної ночи бомбардував наш воздушний корабель узлову зелізничу точку Опсіна вибуховими матеріями о сильній ексльодуючій силі з видимим успіхом. Численні оборонні гармати взяли воздушний корабель в свій огонь, а крім того заатакували його два гідроплани. Успішним і завзятим огнем оборонив ся перед ними і ціло вернув до наших ліній.

З дня 9. серпня.

Нині ввійшли наші війська до Ґориці. Вчера рано по сильнім концентричнім огни артілєрії доконала наша піхота зайнятя височин Осляєія і Подґора і вигнала послідні ворожі віддїли звідти. Стрілецькі рови і каверни найдено повні ворожих трупів; всюди лежало оруже, муніція і всякий иньший матеріял, який ворог серед великого поспіху полишив. Над вечір віддїли бриґади Casale і Павія перебрили Сочу, над якою мости ворог частинно висадив в воздух, і укріпили ся на лівім березї. Віддїл кавалєрії і берсальєрських наколесників вислано через ріку, щоб гонили за неприятелем. Охочі до праці розпочали невичерпані піонїрські віддїли серед ворожого артілєрійського огню будувати мости а ушкоджені неприятелем направляти.

На височині Красу відперто нові ворожі наступи на верх Монте Сан Мікеля, а близько місцевости Сан Мартіно здобуто дальші кривки.

Стверджене доси число полонених перевисшає 10.000. Дальші бранці постійно напливають до збірних місць. Доси не було ще можливо усталити величезний воєнний матеріял.

Проти нових клевет.

ВІДЕНЬ (Ткб.). З воєнної пресової кватири: Француська і італійська преса поширює тенденційні клевети, що наші і німецькі війська в зайнятих російських областях заміняють православні церкви на реставрації, каварні і кіна. Твердження се є видуманою клеветою. Загально звісно, що наші війська і війська нашого союзника шанують православні церкви у ворожім краю. Пошановане призначених на релігійні цїли місць є незатертою традицією нашої армії, котрій не спроневірив ся ні один наш жовнір також і в теперішній війні. Як далеко посунене се пошановане, виходить ясно вже з тої обставини, що як острілюване наших польових шпиталів приневолювало нас загрозити репресіями, принято до дневного звідомленя з дня 7. липня слідуюче повідомлене: „Як би ся того рода противне міжнародним законам поведене мало повторити ся, звернемо наші гармати на Почаївський монастир, який ми в часі майже цілорічного зайнятя як найбережнїйше і з пієтизмом шанували".

Як би ми не шанували церков і монастирів в ворожім краю, то відклик на наше повне пієтизму становисько не був би при згаданій нагоді остав без відповідної відповіди зі сторони ворожої преси.

Кевес на східнім фронті.

„Temps" дивує ся, що ґенерал-полковник Кевес нечайно появив ся на російськім фронтї.

Дневник той пише: Нещасливим случаєм ґенерал Лешицкий був приневолений здержати свій наступ на південнім крилі армії Ботмера, щоб протидїлати Кевесови, що долиною Прута сходить з Карпат. Кевес до недавна був ще в Сербії. Якже міг звідти відійти? Є то розділ з історії, якого з многих причин доси ще не обговорюємо, а навіть обговорювати не можемо.

Нова воєнна рада коаліції.

ЖЕНЕВА. З Парижа доносять, що в серпни має відбутись нова воєнна рада коаліції в Парижи. Радити мають над тим, в який спосіб продовжати розпочату літнєву офензиву і як можна би осягнути лїпші успіхи. Міродатні круги здають собі ясно справу з того, що величезні жертви теперішньої офензиви стоять в страшній непропорціональности до скромних успіхів. Очікують також, що зі сторони Франції і Росії поставлять до відпоручників Анґлії і Італії домагане, щоб взяли інтензивнїйшу участь в війні, бо оба висше згадані краї поносять майже самі найбільші воєнні тягари. З того причини мало прийти до завзятих перепалок між заступниками коаліції.

Покликане ополченців.

Урядово оголошують: Признані спосібними до служби в часі закінченого недавно нового загального перегляду, ополченці уроджені в роках 1896 до 1893 і 1889 до 1885 будуть покликані на день 28. серпня 1916. Річники 1892, 1891 і 1890 на разі вилучено зі згляду на відповідаючі цїли достарчуване доповнень для армії в поли. Признані спосібними ополченці тах річників будуть покликані при нагоді найблизшого покликаня.

Російська шпіонажа в румуньских Карпатах.

Букарештенський „L'Eclair des Balkans" пише таке про російську шпіонажу:

Недавно заговорили ми про російських шпіонів, які звиджують область наших граничних укріплень. По частих подорожах ославленого Мелляса можна день-в-день запримітити білявого Москаля, одягненого чорно, що під свою камізельку носить російську блюзу з чорного шовку. Сей таємничий Москаль швиндяєсь між подорожними і не остає довше в однім віддїлі, як чверть години. На двірцях робить якісь рисунки і розговорює з підозрілими особами. Сей Москаль шпіонує на шляху: Valea-Larga-Predeal.

Є в Букарештї недалеко готелю „Union" молочарня, яку провадить Росіянин Міцовський. Льокаль його се збірне місце російських шпіонів, які не є на стільки елєґантні, щоб зайти до цукорні Цапша. Білявий Москаль заходить стало до молочарні Міцовського. Сими днями можна було бачити, як він поспішно покинув склеп, щоб всісти на поїзд, котрий о 5 год. з Букарешту відходив до Predeal, а котрим того дня відїздив король Фердинанд разом з родиною до Синаї. Тогож таки дня бачили того Москаля на двірци в Пльоєшті, де він рівнож робив якісь записки і кидав ріжні листи. В Байкою розмовляв він з иншим незнаним Росіянином. Сей білявий Москаль має довіреного приятеля Бразінович, що мешкає в віллі Михайла Кантакуцене в Фльорешті і котрий одержує що дня пакети і листи, які йому той білявий Москаль щоденно особисто вручає. Пан Михайло

Рясний піт обливав хору. Не могла відкашлювати. Вельми безпокоїла ся. Нічні тіни безмежно лякали її. Привиді не могли дивити ся на її муки. Хтось з домашніх приніс незамітно млаки*) і стяв розстелювати на лаві, де кладуть мерців. Вони вірили, що коли хорого, такого, що вже „часує", положити на свіже місце і на свіже сіно, тоді скорійше покінчить житє. Хора завважила се, та добуваючи останніх сил, жалісно закричала:

— Ни биріт мене на млаку, ни биріт... Я хочу ще жити! Анцько моя! Лишіт ня ту, лишіт ня ту!

Але домашні взяли її швидко на руки і перенесли на розстелену млаку на лаві. Хора закрутила ся біля стіни і розстала ся з житєм, яке любила так міцно.

Хтось з приявних заговорив:

— Спи зазулько! Богойко би ї дав там легойко!

— Так ся заподобало..

Сестри вийшли на двір, стали під вікном і „пустили голосом" звістку про смерть „Евцуні". На бистрих филях вихру проносив ся важкий рефрен могильного плачу: „Евцуню наша солоденечка, золотенко наше! Йойойой золотенько наше!" Сей рефрен здавав ся затирати острашні моменти скону...

Метільниця мела; вихор виграває шалені, дикі арії..

*) болотне сіно.

Кантакуцене повинен нас успокоїти, бож було би то дуже сумне, як би його вілля, хоч би навіть без його відома, була збірним місцем для російських шпіонів. Білявий Москаль не висідає ніколи на тім самім двірци. Ві второк вечером висів він в Байкою, а днем відтак виїхав до Валеа-Ляріа, щоб вечером прибути до Сіная. Пильний кліснт бідолашної російської молочарні подорожує все першою клясою і розкидає щедро довкола себе грішми.

Питаємо тому префекта букарештенської поліції, чи знає він, що дієсь у Міцовського? Питаєм дальше: Хто є Бразїнович, гість Михайла Кантакуцене? Питаємо вкінци: Хто є той таємничий білявий Москаль, який крутить ся про стрілецьких ровах на румунській граничній области, чи шпіон се, чи ні? На ті три питаня очікуємо відповіди префекта букарештенської поліції.

НОВИНКИ.

— **Львівські закладники вертають.** Ц. к. кореспонденційне бюро доносить з Відня: Приїхали тут закладники міста Львова, увільнені в дорозї обміни. Є се: б. ректор львівського університету др Бек, директор тов. обезпечень „Днїстер“ др Федак і другий віцепрезидент м. Львова др Шляйхер. На повитанє зібралась на двірци північно-західної зелїзниці численна публика.

Президент загальної української Ради др К. Левицький привитав прибувших словами надзвичайної зичливости, згадав про їх заслуги для міста Львова та дякував правительству за горячу печаливість над їх судьбою. Бесіду закінчив трикратним окликом в честь Цїсаря. Др Федак подякував іменем закладників. Вони оповідали, що в Києві живе з поміж галицьких Українців ще кілька поважних осіб, а саме посол до державної ради др Окуневський, радник висшого краєвого суду Сосновський, краєвий шкільний інспектор Матіїв, крилошанин Цегельський і ин.

Д-р Федак так висказав ся про настрої російських Українців: Російські Українці, яких настрої я знаю, уважають кінець війни як дуже близький. Ціни средств поживи в Києві є високі, населенє Київа не дурить себе що до висліду війни.

Дня 21. липня сповіщено Д-ра Федака та віцепрезидента Шляйхера, що вони є свобідні в дорозї обміни, та що мають виїхати до Петрограду. Вони виїхали в товаристві 2 городових, яким мусїли заплатити за супровід 120 рублів, до столиці, та замешкати в готелю під поліційним доглядом. Відтак відставлено обох закладників в товаристві 12 инших осіб в замкненім переділї третої кляси до шведської границї.

— **Наради у Відни.** Дня 11. с. м. приймяв Цїсар на послуханю канцлера німецької держави Бетман Гольвеґа і секретара стану Яґова.

Відтак оба мужі стану відбули двогодинну конференцію з міністром заграничних справ бар. Буріяном. Дня 11. с. м. виїхав до Відня угорський президент мінїстрів Тіса, шоб взяти участь в нарадах.

— **Особисті вісти.** Голова З. У. Р. др Кость Левицький повернув з Марієнбаду до Відня. Заступник голови п. М. Василько виїхав на короткий побут до Карльсбаду.

— **Коротше поступованє в справі воєнних чинитьб.** Нові зарядженя міністерства краєвої оборони вводять скорше полагодженє претенсій до винагороди за воєнні чинитьби. Повітові і краєві комісії будуть уповажнені заключувати зі сторонами угоди в справі зголошеної претенсії в случаях, що не улягають сумнївови, і в границях певної максимальної квоти. По сїм відпаде дальше поступованє після закона і наступить безпроволочна виплата. Повітові комісії будуть могли заключати такі угоди до висоти 5000 К, краєві до висоти 20.000 К. При претенсіях до винагороди за кватирунок найвисша квота є 500 К, зглядно 2.500 К. Зі случаїв, які в дорозї такої угоди не можна буде полагодити, вичислити треба жаданя винагороди, зглядно відшкодованя за уживанє недвижимостий. Случаї воєнних шкід у властивім значіню пр. шкоди, які спричинили воєнні акції, чинитьби зглядом неприятеля і т. д. не можуть бути полагоджені в дорозї такого поступованя.

— **Зі Золочівщини** пишуть: Люди кінчать обильні жнива і дещо припізнили ся, а се із-за частих дощів, які хотяй не довго падають, однак зимні і з вітрами деколи навіть сильними. Військо помагає при жнивах, косить збіжа, а передовсім помогло богато в сїнокосах, бо косарів дуже мало у нас. На панське і чуже не гонять ще селян, як то було на весну. В послїднім часї трівожили нас нагальні і дуже сильні стріли з північного сходу, інколи аж земля дуднїла і лїси відгомоном гуділи. Гінденбурґом втїшили ся селяни дуже. Пізним вечером видно ген попід хмарами синаве світло рефлекторів і то кількох, які якби широкою лентою тягнуть поволи ясне світло в сю і ту сторону. Над Бродами кождої ночи видко ясне червоне світло високо в воздусї мовби яка нова планета, що колибає ся часто, а опісля щезає, або зсуває ся на землю. Се певно бальон на увязи зі світлом. Інколи заблукають в наші сторони Москалї утікачі від роботи.

З Золочева жиди цїлий час вивозили що могли, навіть цїлі склепи поперевозили десь до Стернберґу. Послїдними днями знов відїхав потяг з утїкачами зі Золочева. Жиди говорять: „Москаль не дочекає тепер тут жидів видїти“.

— **Великий шкідник.** По цїлій Німеччинї розносить ся страх перед великими шкодами, які спричинюють горобцї. А шкоди ті дійсно великі. Коли возьмем під увагу 60.000 сільських місцевостий Німеччини, та почислимо на кожде село по 500 горобців, а шкоду, яку один горобець спричинить, на одну марку, то одержимо величезну квоту 30 міліонів марок. А прецінь горобець більше шкоди наробить, як на марку, коли возьмем на увагу нищенє збіжа, засівів, цвітів овочевих дерев, черешень, крадіж збіжа зі шпихлїрів і т. д.

Користи за те не приносить нїякої. Всякі поголоски, що живить ся комарами, мухами чи иншими животинками є наскрізь неправдиві. Їсть він лиш ростинні матерії. Один хосен лиш можна з него мати, але то в варенім і печенім станї. Мясо горобця що до смаку не уступає мясови голуба, а зупа з його мяса є дуже поживна і легко стравна, особливо для малих дїтий і хорих осіб.

З тих то причин належалоб сего шкідника всїми способами нищити.

— **Чехи на службі у Французів.** Під заг. „Чехи в ворожій загранпції“ описує „Гляс Народа“ судьбу тих Чехів, які борють ся в рядах ворогів осередних держав. Французькі вожди — читаємо між ин. в тій часописи — призначили Чехів до військової служби як гарматнє мясо (Kanonenfutter). Очевидець пише в тій справі: Наших вислано в околиці на північ від Раймс. Дня 11. мая одержали знакомі вістку з поля, що їх краяни слїдуючого дня підуть до атаку в першім наступаючім рядї. Двайцять чотири годин пізнійше осталось з чеського відділу лиш кількох живих людий. Ми мали приказ здобути одну місцевість, — та пляну не можна було виконати по причинї сильного огня артилерії. Лист кінчить ся словими: „Переживаємо тяжкі хвилї повні страху та терпінь“.

— **Весїлє на султанськім дворі.** З Константинополя доносять, що там відбув ся шлюб дочки наслїдника турецького престола з капітаном ґенерального штабу Ізмаєм Беєм, сином колишнього великого везира.

— **Новий ґенерал Домінїканів.** Угорські часописи доносять, що онодї вибрано ґенералом Домінїканів Тайслінґа родом з Голяндії.

— **Фарбованє коний.** Щоб коні з ясною шерстю не були наражені на острілюванє противником, видумали Французи каштанову фарбу, якою фарбуєть ся коня. Сю краску задержує він через довший час.

— **Снїги в Карпатах.** З угорської сторони доносять, що в південно-східних Карпатах впали онодї обильні снїги.

— **Російські звідомленя і публика.** „National-zeitung“ доносить з Гаґи: Для настрою в рорійській головній кватирі є характеристичне розпоряженє петроградського команданта, яке приписує патріотичні манїфестації та приказує, щоб звідомленя військової управи сейчас після оповіщеня були вивішені на видних місцях в кофейнях, а актори щоб їх читали публицї зі сцени. Ґазети доносять, що в злуцї з сею оповісткою відбувають ся величаві манїфестації, однак зі шкодою властителїв каварень, бо гостї по більшій части відходять без заплати.

— **Австро-угорський амбасадор на обідї у румунського короля.** З Букарешту доносять під датою 8. с. м., що австро-угорський амбасадор в Букарешті ґр. Чернін був зі своєю жінкою на обідї у румунського короля.

— **Зачети для народних учителїв.** Краєва шкільна рада одержала від центрального правительства міліон кор. які є призначені на зачети на платнї для тих учителїв, які наслїдком воєнних подій понесли шкоди в домашнім урядженю. Поданя вносити належить до відносних окружних шкільних рад; учителї евакуовані, яких окружні шкільні ради урядують в чужім місци мають звертатись з поданями до окружної шкільної ради в місци її теперішнього урядованя, — вкінци учителї, яких шкільні окружні ради не урядують, безпосередно до краєвої шкільної ради в Бялій. Речинець вношеня подань кінчить ся дня 31. серпня с. р. В поданю належить точно означити, чи учитель є стану вільного, чи вдовець, чи жонатий, число дїтий, час в якім поніс шкоду, точне поданє всїх знищених річий і їх вартість та назвиська свідків, які моглиб посвідчити подані дати.

— **Довкруги польської справи.** Петроградські ґазети подають дальші подробиці про побут Вельопольского в головній російській кватирі. Ґр. Вельопольський виїхав до головної кватири, щоб розвіяти ті фальшиві інформації про Поляків, які одержав ґен. Алексеев від поліцийного департаменту. Вельопольський дав вичерпуючі виясненя, які вдоволили ґенерала. Слїдуючого дня інформував відпоручник Поляків ґенерала про зарядженя Австро-Угорщини і Німеччини в окупованих областях Польщі. Після засїданя ради міністрів дістав ґр. Вельопольський заяву, що польська справа буде так полагоджена, що самі Поляки не будуть того надїяти ся.

— **Перенесенє.** Намісник переніс інжинера Івана Чачковського зі Станиславова до Жовкви.

— **Галицькі виселенцї на Волинї.** „Dziennik kijowski“ доносить, що на землях німецьких кольоністів на Волинї приміщено головно Українців та Білорусинів.

— **Що воно значить?** Краківський „Naprzód помістив онодї заяву „виконуючого комітету польської партії соц.-дем.“ у котрій стверджує, що „товариші др Міхал Виростек, Ян Якубовські і Тадей Бобровські за час війни нїколи ще не звертали ся в політичних справах по вказівки до згаданого комітету, тому комітет не бере відвічальности за їх поведенє“.

Др Виростек поясняє, що — як загально відомо — служить при леґіонах, політикою не займає ся і не має потреби звертати ся нїгде по які-небудь вказівки.

— **Ювілей німецького вченого.** Др. Герман Павль (Paul) тайний радник двору і професор німецької фільольоґії на університеті в Мінхен, обходив 7. с. м. свої 70-лїтні уродини. Поминувши його великі заслуги на полї німецької фільольоґії через заложенє видавництва: „Grundriss der germanischen Philologie“ і „Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur“. має він незрівнане значінє для загального язикознавства через свій епохальний твір: „Prinzipien der Sprachgeschichte“, де є зібрані ідеї, котрими руководили ся дослїдники на полї язикознавства в найновійших часах.

— **Зі статистики нотарів.** З початком 1916 р. було в Австрії 1.119 нотарів; з того числа припадає на оркуг львівського висшого краєвого суду: на область краєвого суду у Львові та окружних судів в Бережанах, Коломиї, Станиславові, Тернополї і Золочеві 93 нотарів, з яких 8 має урядовий осідок у Львові, на окружні суди Перемишль, Самбір, Стрий і Сянік 46 нотарів, а на Буковину 24 нотарів.

— **Распутін і цензура.** „Русское Слово“ доносить, що російський міністер внутрішних справ видав тайний обіжник, яким заборонив висказуватись некорисно про звісного російського ворожбита Распутіна. Газети. якіб не повинувались сему обіжникови, будуть застановлені у видавництві.

— **Пята німецька воєнна позичка.** „Berliner Tageblatt“ пише: Нова німецька воєнна позичка буде росписана в перших днях вересня. Про висоту та иньші подробиці не запало ще нїяке рішенє.

— **Смерть мадярона.** З мармароського Сиготу доносять, що тамошний гр.-кат. парох та епископський вікарій, бувший посол до угорського сойму Михайло Балог помер онодї в 59. роцї житя. Він був одним з провідників угорських Русинів та горячим приклонником латинського календаря та мадярської мови в церковних книгах. За патріотичне поведенє був він Цїсарем кілька разів відзначений.

Бібліоґрафія.

Звіт управи ґімазийних наукових курсів з укр. викладовою мовою у Відни за шкільний рік 1915/16.

Зміст: 1) о. Д-р Йос. Застирець: Під стягом гетьмана Дорошенка. Епізод з кримської війни. 2) Урядова часть — Управи.

ОПОВІСТКИ.

Неділя, дня 13. серпня 1916.

Нині: 13. серпня гр.-кат. Св. пр. Євдок, римо-кат. Гіполіта.

Завтра: 14. серпня гр.-кат. В. ч. к., римо-кат. Евзебюша.

Послідні вістн.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 12. серпня 1916.

На російськім фронті.

Фронт архикнязя Карла:

Атак німецьких і австро-угорських військ, що борють ся в Карпатах успішно поступає вперід. Вони полонили вчера 700 ворожих жовнірів та здобули 3 машинові кріси.

На полуднєвий схід від Ворохти відперто в цілости проби російських протинаступів.

Зрештою в области фронту архикнязя ще лиш над долішною Золотою Липою і на полудне від Залізців повстала значнїйша боєва діяльність.

Фронт Гінденбурґа:

Армія Бем-Ермолього відперла на захід від Залізців кілька сильних атаків. На захід від Кашівки підчас атаку на вороже становисько, що лежало перед властивою позицією полонено 170 бранців і здобуто 3 машинові кріси.

На полудне від Стобихви знов ударемнено проби Росіян переправи через ріку.

На італійськім фронті.

В відтинку між морем і долиною Віпах ударемнено огнем кількаразові зусиля Італійців щоб зближитись до наших становиськ.

На височинах на схід від Гориції наші війська знов відперли сильний атак і полонили притім 10 офіцирів та 140 жовнірів. Монте Сан Ґабрієле і Монте Санто стояли під сильним ворожим огнем артилєрії.

На тирольськім фронті менші наші виправи дали нам 89 бранців, в тім 5 офіцирів та один машиновий кріс.

На балканськім фронті.

Нічо замітного.

Заступник шефа Генерального Штабу
віцеадмірал маршалок-поручник Ф. Гефер

На морі.

Гідропляни в ночи з 11. на 12. с. м. обкидали дуже успішно бомбами ворожі батерії у устя Сочі, ворожу летничу стацію Ґорґо і адрійські заведеня коло Монфальконе та мимо дуже нагального острілюваня вернули без шкоди.

Команда фльоти.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На східнім фронті.

Фронт Гінденбурґа:

Коло Дубчиць, над Струмінем, на захід від озера Нобель і на полудне від Заріча атакував російський відділ безуспішно. В колїні Стоходу на схід від Ковля при короткім наступі полонено 170 Росіян та добуто більше машинових крісів. Сильні ворожі наступи во обох сторонах Тростяпця (на захід від Залізців) відперто. Наші ескадри літаків осягнули в послідних днях на залізниці Ковлї—Серни і на північ від неї в розлогих обозах військ успішні мети, обкидаючи їх обильно бомбами. На північ від Сокуля зістрілено в воздушнім бою російський літак.

Фронт Архикнязя Карла.

На полудне від Залізців велись вечером знов оживлені бої. Впрочім в північних Карпатах не прийшло до діяльности піхоти. Розпочаті рухи відбувають ся після пляну. В поступаючім вперід атаку в Карпатах полонили ми на полудне від Жаба 700 жовнірів та здобули 3 машинові кріси. По обох сторонах гори Цапуль розпочали німецькі війська бій.

На балканськім фронті.

Вчера повторив ворог слабі позірні атаки на полудне від озера Дойран. Вони зломились в огни нашої артилєрії.

Начальна управа армії.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред. Д-р Ісидор Голубович. Друкарня Я. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.